

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

מחשבת פסול של חוץ למקומו

ומחשבת פיגול של חוץ לזמנו

כבר נתבאר, שיש במנחות ארבע עבודות, (א) קמיצה. (ב) מתן הקומץ בכלי שרת. (ג) הולכת הקומץ למזבח. (ד) הקטרת הקומץ למזבח.

וכמו כן, יש במנחות שתי אכילות מזבח, (א) אכילת קומץ, כלומר הקטרת הקומץ למזבח. (ב) אכילת לבונה, כלומר הקטרת הלבונה למזבח. וברוב המנחות ישנה גם אכילה (ג) שהיא אכילת אדם, כלומר שיירי המנחה הנאכל לכהנים.

והמחשב בשעת אחת מארבע העבודות הנ"ל, שתהא אחת האכילות [או כזית ממנה], חוץ למקום הכשר לה, כגון, שמחשב בשעת הקמיצה להקטיר את הקומץ או מקצתו חוץ לעזרה, או להקטיר את הלבונה או מקצתה מחוץ לעזרה, או לאכול את שיירי המנחה או מקצתם מחוץ למקום הכשר לאכילה, במחשבה זו נפסלת המנחה, אולם האוכלה [אפילו בחוץ] אינו ענוש כרת.

ולדעת משנתנו, המחשב בשעת אחת מארבע העבודות הנ"ל, שתהא אחת האכילות [או כזית ממנה], לאחר הזמן הכשר לה, כגון, שמחשב בשעת הקמיצה להקטיר את הקומץ או מקצתו מחר, או להקטיר את הלבונה או מקצתה מחר, או לאכול את שיירי המנחה או מקצתם לאחר הזמן המותר, [כלומר למחר כי זמן אכילת המנחות יום ולילה שכן לחמי תודה הוקשו לחטאת ואשם הנאכלים ליום ולילה], במחשבה זו מתפגלת המנחה, ואוכלה אפילו בזמנו ענוש כרת.

אין מנחה מתפגלת אלא

כשקרב המתיר כמצוותו

אין מנחה מתפגלת להתחייב כרת על אכילתה, אלא כשמלבד מחשבת חוץ לזמנו קרבה כולה בהכשר, בלא מחשבה אחרת של פסול, [בין שהיתה מחשבת חוץ לזמנו בעבודה אחת ובין שהיתה בכמה עבודות], אבל אם מלבד מחשבה זו של חוץ לזמנו, היתה בה גם מחשבה אחרת של פסול, [כמחשבת חוץ למקומו, או מחשבת שלא לשמו במנחת חוטא ומנחת קנאות הנפסלות במחשבה זו], מעתה אין המנחה מתפגלת להתחייב כרת על אכילתה מחמת מחשבת חוץ לזמנו אלא פסולה היא בלבד.

< לדעת חכמים – מחשבת פסול הנוספת על מחשבת הפיגול, מוציאה את המנחה מידי פיגול, בין שהיתה אותה מחשבה קודם למחשבת הפיגול, [שחשב תחילה להקטיר כזית חוץ למקומו, ולאחר מכן חשב להקטיר כזית חוץ לזמנו], ובין שהיתה אותה מחשבה אחרי מחשבת הפיגול, [שחשב תחילה להקטיר כזית חוץ לזמנו, ולאחר מכן חשב להקטיר כזית חוץ למקומו], ובין שהיתה אותה מחשבה באותה עבודה, [כגון קמץ על מנת להקטיר כזית למחר וכזית בחוץ], ובין שהיתה אותה מחשבה בעבודה אחרת, [כגון קמץ על מנת להקטיר כזית למחר, ונתן בכלי על מנת להקטיר כזית בחוץ].

< ולדעת רבי יהודה – מחשבת פסול הנוספת על מחשבת הפיגול, אינה מוציאה את המנחה מידי פיגול, אלא אם כן נתפסה במנחה ופסלה אותה, קודם למחשבת הפיגול, אבל אם מחשבת הפיגול קדמה, ונתפסה במנחה בכשרות, נעשית המנחה פיגול, ושוב לא תצא ממנו על ידי מחשבת פסול אחרת, ולא רק כשנעשית תחילה עבודה שלמה במחשבת פיגול, אלא אף כשרק תחילת העבודה נעשית במחשבת פיגול, וסופה של העבודה נעשה במחשבה אחרת של פסול. נתפסת המנחה במחשבתו הראשונה של הפיגול, ולא תצא מידי פיגול.

האם זריקה מועלת ליוצא

במסכת מעילה מבואר, שבקרבות כשרים, זריקת הדם, מוציאה את הבשר מידי מעילה, כי עד עתה היה הכל קדוש לגבוה, ומעתה אין למזבח אלא חלקו, והשאר נותר לאכילה להדיוט, ולכן שוב אין בו מעילה.

ונחלקו חכמים מה הדין אם קודם זריקת הדם יצא הבשר חוץ למקום הראוי לאכילתו שבכך נפסל באכילה ולא יותר בזריקת הדם האם מידי מעילה הוא יוצא בזריקה או לא.

לדעת רבי עקיבא – זריקה מועילה ליוצא, ועל ידה שוב אין בו מעילה, אף על פי שאינו נותר באכילה על ידה.

ולדעת רבי אליעזר – אין זריקה מועילה ליוצא, ומאחר שאינו נותר בה באכילה, עדיין הוא באיסור מעילה כבתחילה.

שני ספיקות לדעת [רבי יוחנן] האומר [בדף ט']

**שכשחסרו שיריים בין קמיצה להקטרה
הקומץ מוקטר והשיריים אינם נאכלים**

ספק א. האם מחשבה בשיריים מפגלת.

כבר נתבאר, שמחשבה [של אכילה לאחר הזמן], אינה מפגלת את המנחה, אלא כשאין בה פסול אחר, ובדף י"ז יתבאר בעזה"י, שצריך שתהא המחשבה בדבר הנאכל.

ולעניין מנחה זו, שחסרו שייריה בין קמיצה להקטרה, [שמקטירים את קומצה ואין אוכלים את שייריה], יש להסתפק.

האם מאחר שמקטירים את הקומץ, אם כן, אף שבפועל אין השיריים מותרים בכך, מכל מקום על כרחך הם נחשבים כאילו הם מותרים, שהרי אם הם היו נחשבים כאסורים לגמרי, לא היו מקטירים עליהם את הקומץ, כשם שאין מקטירים קומץ כשהשיריים נטמאו או אבדו לגמרי, ומאחר שלעניין ההקטרה הם נחשבים כשיריים כשרים, המחשב בשעת ההקטרה לאכול את השיריים הללו בחוץ, פיגל את המנחה, כמחשב בדבר שדרכו לאכול, [ומעתה האוכל את השיריים, יתחייב כרת, כאוכל פיגול].

או מאחר שבפועל השיריים אסורים באכילה, המחשב עליהם, הרי הוא כמחשב לאכול דבר שאין דרכו לאכול, ולא פיגל.

ספק ב. האם השיריים יוצאים מידי מעילה

בהקטרה של הקומץ [כהוגן].

במסכת מעילה מבואר, שבמנחות כשרות, ההקטרה של הקומץ, מוציאה את שיירי המנחה מידי מעילה, כי עד עתה היה הכל קדוש לגבוה, ומעתה אין למזבח אלא חלקו, והשאר נותר לאכילה להדיוט, ולכן שוב אין בו מעילה.

ולעניין מנחה זו, שחסרו שייריה בין קמיצה להקטרה, [שמקטירים את קומצה ואין אוכלים את שייריה], יש להסתפק.

האם הסיבה שבדרך כלל ההקטרה של הקומץ מוציאה את השיריים מידי מעילה משום שהיא מבררת את חלקו של גבוה וכל שאינו חלק גבוה יצא מידי מעילה וכמו כן שיירי מנחה זו מאחר שאינן לגבוה יצאו מידי מעילה.

או שהסיבה שבדרך כלל ההקטרה של הקומץ מוציאה את השיריים מידי מעילה משום שהיא מבררת את השיריים לאכילת הכהנים ואם כן שיירי מנחה זו שאינם מותרים באכילה לא יצאו מידי מעילה.

דעות האמוראים בסוגיה.

< **דעת רב הונא [וכן לדעת רבא אחר שחזר בו] – פסול מנחה שמחמת חסרון השיריים, הוא חמור אף מפסול יוצא, כי הוא פסול שמחמת גופו, ולא מחמת דבר אחר, [כפסול יוצא, שלא השתנה בו כלום, אלא שיצא מחוץ לחומה]. ולכן, בזה, לדברי הכל, [אף לדעת רבי עקיבא], אין הקטרת הקומץ מוציאה את השיריים מידי מעילה. ואין מחשבה מפגלת בהם.**

< **ודעת רבא [כפי שהיה סבור מתחילה] – פסול מנחה שמחמת חסרון השיריים, הוא קל מפסול יוצא, שכן את היוצא יש טעם שלא תתיר זריקת הדם, והוא שאינו במקום הזריקה, מה שאין כן פסול חסרון שיירי המנחה, מאחר שהנותר מהם בפנים, במקום הקטרת הקומץ, מסתבר, שלדברי הכל, [אף לדעת רבי אליעזר], הקטרת הקומץ מוציאה את השיריים מידי מעילה. ומחשבה מפגלת בהם.**

< **ודעת אביי [בסוף הסוגיה] – יתכן שפסול מנחה מחמת חסרונה, שווה לפסול יוצא, ואם כן, נחלקו בזה רבי עקיבא ורבי אלעזר, האם הזריקה הכשרה מועילה להתיר את המנחה שחסרה, והאם הזריקה במחשבת פיגול מפגלת אותה.**

ראיות האמוראים.

< **רבא רצה להביא ראיה לדבריו [כפי שהיה סבור תחילה], ממשנתנו ומברייתא דרבי חייא.**

בתחילת משנתנו הובא דין מחשבת חוץ למקומו וחוץ לזמנו בעבודת הקמיצה, ונאמר בה,

שהחושב בעבודת הקמיצה, לאכול את השיריים או כזית מהם או להקטיר את הקומץ או כזית ממנו, חוץ למקומו, פסול, חוץ לזמנו, פיגול.

ולאחר מכן הובא במשנתנו דין מחשבת חוץ למקומו וחוץ לזמנו בכל העבודות, שכן אחר שנאמר בה הדין האמור לעיל, נאמר בה כך, 'זה הכלל, כל הקומץ, או נותן בכלי, או מוליך, או מקטיר, [במחשבה] לאכול דבר שדרכו לאכול, ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר, חוץ למקומו, פסול, חוץ לזמנו, פיגול'.

וכשרבי חייא שנה דינים אלו, לא הזכיר ברישא, שיש מחשבת חוץ למקומו וחוץ לזמנו בכזית מהשיריים והקומץ, אלא שנה את הדינים הללו על מחשבת אכילה [חוץ למקומו או חוץ לזמנו] בכל השיריים, ומחשבת הקטרה [חוץ למקומו או חוץ לזמנו] בכל הקומץ.

ורבא למד מכך, שהסיבה שלא שנה רבי חייא "כזית" בדין הראשון, כי אם נזכר ברישא [לעניין מחשבה בעבודת הקמיצה], "או כזית", על כרחך גם בדין השני [לעניין מחשבה בשאר עבודות], מדובר גם במחשבה על כזית, כלומר שהמחשב באחת מכל העבודות לאכול כזית מהשיריים, או להקטיר כזית מהקומץ, חוץ לזמנו הרי זה פיגול.

ומאחר שלדעת רבי חייא, אם חסרו השיריים אחר הקמיצה, ונותר מהם כזית, המחשב עליהם פיגול, על כרחך, כשאמרה המשנה שהמחשב באחת מכל העבודות לאכול כזית מהשיריים למחר, הכוונה לאופן שחסרו השיריים, ויש בהם כזית, ובזה יש פיגול.

ומאחר שאופן זה אינו שווה בשיריים ובקומץ, כי אם חסר הקומץ, המנחה פסולה, ורק בשיריים ניתן לפרש שחסרו ונשאר מהם כזית, לכן לא רצה רבי חייא לשנות "או כזית" כלל.

אמנם כל זה אמת, אם דעת רבי חייא, שכשחסרו שיריים, יש מחשבת פיגול במה שנשאר מהם, אבל אם אין מחשבת פיגול במה שנשאר מהם, אם כן, כשאמרה המשנה שהמחשב באחת העבודות לאכול כזית מהשיריים חוץ לזמנו פיגול, אין הכוונה לשיריים שחסרו ונשאר מהם כזית, אלא לשיריים שלמים, שחשב על כזית מתוכם, ואופן זה ישנו גם במחשב על הקומץ, להקטיר כזית ממנו למחר, ואם כן היה יכול לשנות במשנה "כזית", ולבאר בשווה גם את כזית מהשיריים וגם כזית מהקומץ, ומתוך שלא שנה "כזית", מוכח שאף כשחסרו שיריים, יש בהם מחשבת פיגול.

< דחיית אביי לראיית רבא.

אביי דחה את דברי רבא, על ידי שביאר באופן אחר, מדוע לא שנה רבי חייא "או כזית".

והוא, משום שרבי חייא שנה את דבריו כדעת רבי אלעזר, האומר, שאין הקטרת כזית מהקומץ נחשבת כהקטרה, [להתחייב עליה משום מעלה בחוץ, וכמו כן אינה נחשבת כהקטרה בפנים] להתחייב משום מחשבה להקטירה למחר.

ורק כשתהא מחשבה להקטיר את כל הקומץ למחר, יש כאן פיגול, [ודין זה הוא במנחת חוטא, שאין בה לבונה, אבל במנחות שיש בהם לבונה, דעת רבי אלעזר, שאין מחשבת פיגול עד שיחשוב להקטיר את הקומץ והלבונה אחר זמנם].

ומאחר שלעניין מחשבת הקטרת הקומץ אחר זמנו, לא היה יכול לשנות "או כזית", גם לעניין מחשבת אכילת השיריים אחר זמנם, לא שנה "או כזית".

< הברייתא שמכוחה חזר בו רבא ואמר כדברי רב הונא.

מצינו ברייתא, שמבואר בה, שאם נפרסה אחת מהחלות של לחם הפנים בין סילוק השלחן להקטרת הבזיכים, [והרי זה כמנחה שחסרו שייריה בין קמיצה להקטרה], כל החלות פסולות ואין הקטרת הבזיכים מועילה לשיירי המנחה כלל.

ומתוך שלא נשנה בברייתא זו אופן נוסף, שכל החלות נפסלות בו, על ידי דבר שארע לאחת מהן, יש ללמוד, שאם יצאה אחת מהן, השאר כשירות.

ומכאן שברייתא זו היא כדעת רבי עקיבא, האומר, שזריקה מועילה ליוצא, ואם כן הקטרת הבזיכים מועילה וכשרה אף על פי שאחת החלות יצאה, ולכן כשאחת יצאה, מאחר שההקטרה כשרה, שאר החלות שלא יצאו, לא נפסלו.

ומכאן, שאף לדעת רבי עקיבא, שברייתא זו כמותו, כשחסרה מנחה בין קמיצה להקטרה, אין ההקטרה מועילה לה.

[וכל שכן שדעת רבי אלעזר כן, שהרי הוא אומר, שאף ליוצא לא מועילה ההקטרה].

< אבל אביי מעמיד את הברייתא כדעת רבי אלעזר.

אף שלא נשנה בברייתא זו, אלא שעל ידי חסרון אחת החלות נפסלו כולן, יתכן שברייתא זו היא כדעת רבי אלעזר, האומר, שאף כשיצאה אחת נפסלו כולן, [כי מאחר שיצאה אחת, אין ההקטרה עולה לה, ואינה מכשירה את השאר שלא יצאו].

ומכל מקום, אף שיש שני אופנים שכולן נפסלות על ידי דבר שארע לאחת מהן, הברייתא ביארה דין פסול על ידי חסרון של אחת, ולא דין פסול ידי יציאה של אחת, כי לדעת הברייתא, החידוש הגדול הוא שאין ההקטרה מועילה לחסרה, אף על פי שהיא בפנים, ולא יצאה.

ואם כן, אין ללמוד מברייתא זו, אלא, **שלדעת רבי אלעזר**, האומר שאין ההקטרה מועילה ליוצא, אינה מועילה גם לחסר.

אבל לדעת רבי עקיבא, כשם שההקטרה מועילה ליוצא, כך היא מועילה לחסר, וכשחסרה מנחה בין קמיצה להקטרה, הקטרה כשרה מוציאה את השיריים מידי מעילה, והקטרה במחשבת חוץ לזמנו, מפגלת את השיריים.

האם מחשבים מאכילה לאכילה

[כגון מאכילת אדם לאכילת מזבח]

לדעת חכמים – אין מחשבה פוסלת אלא בדבר הראוי לה, כגון לאכול את השיריים חוץ למקומם או חוץ לזמנם, וכן להקטיר את הקומץ חוץ לזמנו או חוץ למקומו. אבל מחשבה לאכול את הקומץ, או להקטיר את השיריים, אינה מחשבה, לא לפסול ולא לפגל.

ולדעת רבי אליעזר – מחשבים מאכילה לאכילה, ולכן המחשב לאכול מהקומץ חוץ לזמנו, פיגל, חוץ לזמנו, פסל. והמחשב להקטיר את השיריים חוץ לזמנו, פיגל, חוץ לזמנו, פסל.

מחשבות מצטרפות אכילות אינן מצטרפות

שתי מחשבות הפסול [חוץ לזמנו וחוץ למקומו] מצטרפות זו עם זו לפסול את הקרבן, שאם חשב בכל אחת על חצי שיעור, מצטרפות יחד לפסול את הקרבן, כגון שחשב לאכול כחצי זית בחוץ, כחצי זית למחר, הקרבן פסול.

אולם אכילות, [הקטרה למזבח, ואכילת האדם], אינן מצטרפות זו עם זו לפסול את הקרבן, ואם חשב [אפילו מחשבה אחת], על שתי אכילות שונות, בכל אחת על חצי שיעור, אינן מצטרפות יחד לפסול את הקרבן, כגון שחשב לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי כזית, [ושניהם חוץ לזמנו או חוץ למקומו], הקרבן כשר.

< ומבואר כאן בסוגיה, שלדברי רבי ירמיה, אף לדעת רבי אליעזר, האומר, שהמחשב לאכול דבר הראוי להקטרה, מחשבה פוסלת היא, כאילו חשב לאכול דבר הראוי לאכילה. מכל מקום, הקטרה ואכילת אדם אינם מצטרפות, ואם חשב לאכול כחצי זית למחר, [בין מהבשר ובין מהאימורים], ולהקטיר כחצי זית למחר, [בין מהבשר ובין מהאימורים], אין האכילות מצטרפות למחשבה של פיגול.

< וכן מבואר בסוגיה, שלדברי אביי, אף לדעת חכמים, האומרים, שהמחשב לאכול דבר הראוי להקטרה, אין זו מחשבה פוסלת, אין זה דין פשוט שאכילת אדם ואכילת מזבח לא יצטרפו למחשבה אחת של פסול. כי היה מקום לומר שרק המחשב בדבר שאינו ראוי לו, [כגון לאכול דבר הראוי להקטרה], אין זו מחשבה, אבל המחשב בדבר הראוי לו, [לאכול דבר הראוי לאכול, ולהקטיר דבר הראוי להקטיר], מחשבה היא, ושתי מחשבות ראויות של אכילת אדם ואכילת מזבח שכל אחת היא על חצי זית יצטרפו לפסול ולפגל.

וכדי שלא נטעה בזה, שנינו בפירוש, שאין הדבר כן, ושתי אכילות שונות אינן מצטרפות.

סליק פרק כל המנחות

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

תרומות יתקבלו בברכה:

עבור הורביץ

בנק פאגי (52) סניף 183 חשבון 654248

ניתן לתרום גם בפיפל